

Markéta MEDKOVÁ, *Terrassonův román Sethos a osvícenská egyptomanie*, České Budějovice 2015, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, bakalářská práce, 88 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Bádání o egyptomanii v 18. a 19. století má v evropském dějepisceví - na rozdíl od českého - dlouhou tradici. Jestliže si Markéta Medková zvolila ve své bakalářské práci právě tuto problematiku, lze považovat výběr jejího tématu za vědecky velmi závažný. Za hlavní cíl svého pojednání si autorka vytkla "*přispět k poznání rané egyptomanie především studiem egyptského náboženství v románu Sethos a podrobným rozbořením románu samotného*" (s. 8), na základě obsahové analýzy románu francouzského kněze Jeana Terrassona porovnat staroegyptské náboženství a rituály tematizované na stránkách spisu se skutečností a s rituály svobodných zednářů, zejména s rituálem čtyř elementů. Ve čtyřech obsáhlých kapitolách se postupně věnovala stručnému nástinu životních osudů Jeana Terrassona, vnímání Egypta očima Athanasia Kirchera a osvícenských filozofů Voltaira, Giambattisty Vica a Johanna Jakoba Bruckera, obsahové analýze románu *Sethos*, svobodným zednářům a jejich rituálu čtyř elementů.

Je třeba říci, že oproti původní verzi kvalifikační práce autorka zapracovala naprostou většinu připomínek vedoucího práce i oponenta a v některých pasážích ji podstatně rozšířila. Pravděpodobně nejzajímavější je v tomto ohledu čtvrtá kapitola "*Starověký Egypt ve světle filozofie a myšlení*", kdy se autorka pokusila zasadit Terrassonovu práci do kontextu osvícenských názorů na Egypt. Vedle výkladu filozofických názorů Voltaira, Vica a Bruckera na starověký Egypt sem zařadila ještě zhodnocení díla Athanasia Kirchera *Oedipus Aegyptiacus*. Nabízí se však otázka, proč právě dílo tohoto barokního učenice (zemřel 1680) a ne práci nějakého jiného osvícenského myslitele? Snad proto, aby se autorka pokusila naznačit vývoj novověkých názorů na Egypt, neboť Kircher bývá považován za zakladatele egyptologie? Nebo ji k tomu vedly ještě jiné důvody?

V tomto ohledu je také třeba vyzdvihnout pokus autorky zasadit Terrassonovo dílo *Sethos* do kontextu osvícenského myšlení a porovnání jeho vývodů s názory Kirchera, Voltaira, Vica a Bruckera na závěr čtvrté kapitoly. Drobný problém však spatřuji v názvu této podkapitoly: "*Porovnání a analýza*". Z tohoto slovního spojení totiž není na první pohled zřejmé, o jaké porovnání (čeho s čím) a analýzu vlastně jde?

Další připomínky k práci jsou především věcného rázu. Autorka sice v úvodu podala stručný nástin stávajícího bádání o rané egyptomanii a pokusila se bakalářskou práci zasadit do kontextu českého a evropského bádání. Ovšem značně mezerovitě. V případě evropského výzkumu se zevrubně dotkla pouze díla německého egyptologa a religionisty Jana Assmanna. Stranou pozornosti naopak ponechala další autory, kteří se například z historiografického hlediska zabývali dílem Jeana Terrassona (Andrew Cusack, Arthur McCalla a další). Zde by bylo nanejvýš vhodné udělat si bibliografickou

rešerzi, která by se zaměřila na osobnost Jeana Terassona, případně by stačilo nahlédnout do soupisu bibliografie v pracích Jana Assmana. V případě české historiografie se autorka omezila na pouhá tři souvětí, v nichž zmínila výhradně monografie a sborníky, jejímiž autorkami (editorkami) byly Hana Navrátilová a Lucie Storchová, a některé cestopisy z 15.-17. století. Naopak stranou pozornosti ponechala velmi inspirativní analytické studie Romana Praha, Marka Dospěla, Sabiny Dvořákové a dalších. Jestliže se autorka hodlá věnovat egyptskému náboženství, nesmí opomenout práce Jiřího Janáka (v tomto případě je zajímavé, že autorka s jeho studiemi v textu pracuje, ovšem v úvodu je zcela opomíjí).

S výše naznačenými výtkami také úzce souvisí použitá literatura. Autorka ji sice na základě připomínek uvedených v posudcích vedoucího práce i oponenta podstatně rozšířila, ovšem, a musím to znovu vytknout, téměř vůbec nepracovala s časopiseckými a sborníkovými studiemi (oproti předchozí verzi, kdy se v soupisu bibliografie uvedla jedinou, v předložené verzi rozšířila jejich počet na dvě!). Jestliže se autorka zabývá "duchovními" dějinami či dobovými filozofickými názory, možná by nebylo od věci seznámit se s inspirativní prací rakouského kulturního historika Friedricha Heera, *Evropské duchovní dějiny*, Praha 2000. Také bych rád upozornil na chybné uvedení místa vydání práce Johna Edwarda Fletchera o Athanasiu Kircherovi, které vyšlo roku 2011 v Leidenu (autorka chybně uvedla Brill - to není místo vydání, ale název nakladatelství).

Určité výhrady i nadále směřuji k jazykové a stylistické stránce pojednání. To se vyznačuje nejednotnou volbou slovesného času, osoby výkladu a několika hrubými gramatickými chybami. Dalším prohřeškem jsou nejednotné citační zásady literatury a zmatky v soupisu vydaných pramenů (autorka sem zařadila některé encyklopedie a slovníky).

Rozprava Markéty Medkové přináší množství zajímavých vědeckých poznatků o vnímání Egypta očima nejen osvícenských myslitelů. Přes všechny výše uvedené připomínky bakalářskou práci Markéty Medkové doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat ještě stupněm **velmi dobře**.

Borovany 23. 8. 2015

PhDr. Rostislav Smíšek, Ph.D.